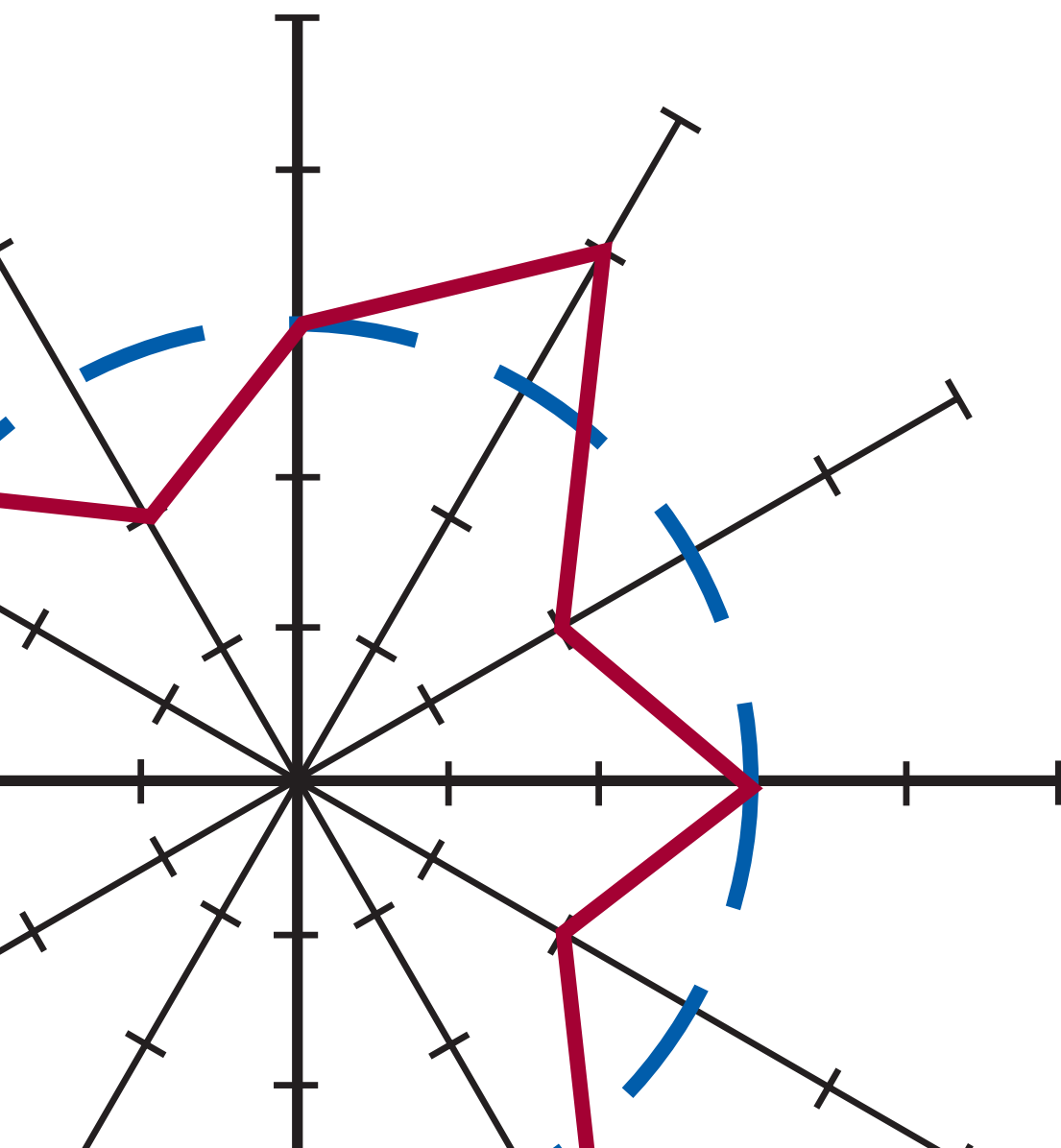

FINANSIELL PROFIL

TRANÅS KOMMUN 2019–2021

En finansiell jämförelse av kommunerna
i Jönköpings län

KommunForskning
i Västsverige

Innehåll

Inledning – syfte med rapporten	3
Finansiell analys av kommunerna i Jönköpings län	4
Så tolkar du den finansiella profilen!	13
Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen	14
Finansiell profil över kommunen 2019–2021	15
Finansiella profiler 2019–2021	21
Finansiella nyckeltal 2021	25
Koncernanalys	27

Inledning – syfte med rapporten

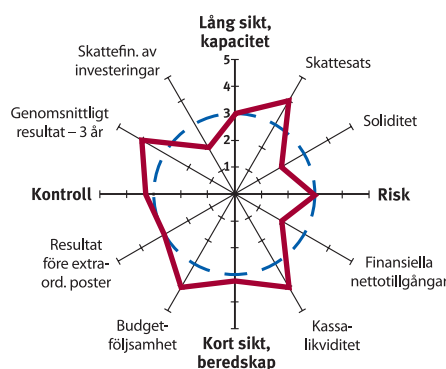
Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella eller ekonomiska analys som återfinns i varje kommuns årsredovisning. Till skillnad från den traditionella analysen i årsredovisningen, som huvudsakligen beskriver utvecklingen över tid, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera var din kommun befinner sig finansiellt och hur den har utvecklats i förhållande till övriga 12 kommuner i Jönköpings län de senaste tre åren.

Jämförelsen bygger på en speciellt framtagen finansiell profil. Den är konstruerad som ett poläradiagram. Diagrammet innehåller, som beskrivs närmare i rapporten, dels fyra finansiella perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont. De fyra perspektiven är långsiktig betalningsberedskap eller kapacitet, kortsiktig betalningsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen.

De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. En närmare beskrivning av den finansiella profilen görs på sidorna 13–14.

Inledningsvis i rapporten redovisas en traditionell finansiell analys av hur kommunerna i Jönköping har utvecklats finansiellt under perioden 2019–2021. Analysen kretsar kring de finansiella nyckeltal som används i den finansiella profilen längre fram i rapporten.

Därefter följer en beskrivning och förklaring av den finansiella profilen och av de nyckeltal och perspektiv som ingår i den. I anslutning till detta görs en genomgång av just din kommuns finansiella ställning och utveckling under 2019–2021. Analysen fokuserar på att jämföra kommunens utveckling gentemot den genomsnittliga utvecklingen för Jönköpings läns kommuner under samma period. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profil som tidigare har beskrivits. Målsätt-

ningen är att belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen.

Sedan följer en redovisning av samtliga Jönköpings läns kommuners finansiella profiler för 2021. Därefter redovisas ett antal finansiella nyckeltal för 2021 sorterad per kommun i bokstavsordning.

Allra sist i rapporten följer en koncernanalys med utgångspunkt från en koncernprofil.

Hans Petersson
Kommunforskning i Västsverige

Finansiell analys av kommunerna i Jönköpings län

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader förbättrades med 4,7 procentenheter mellan 2019 och 2021. Det uppgick 2021 till starka 5,3%. Investeringarna i anläggningstillgångar minskade något under perioden. Kommunerna kunde finansiera samtliga investeringar under perioden med skatteintäkter. Detta bidrog till att det genomsnittliga finansiella utrymmet i länet förbättrades, vilket är positivt inför framtiden.

I Jönköpings län finns 13 kommuner. Dessa är Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vaggeryd, Vetlanda och Värnamo. De 13 kommunerna omsatte under 2021 cirka 27 miljarder kr. Balansomslutningen uppgick till 24 miljarder kr. Kommunerna investerade för ca 2,5 miljarder. Den klart största kommunen är Jönköping som omsatte 10 miljarder och hade en balansomslutning på 11 miljarder.

Resultat före extraordinära poster förbättrades under perioden

Kommuner ska sedan år 1992 bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Det benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter i förhållande till verksamhetens kostnader i dagsläget bör det ligga mellan 2% och 3% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att likvidfinansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt i form av likviditet och soliditet. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 3% och 4% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i länet uppgick till 0,6% under 2019. Det förbättrades under 2020 till 3,9%, för att 2021 förbättras till 5,3%. Det innebar en förbättring under perioden med 4,7 procentenheter. Mellan 2020 och 2021 förbättrades resultatet med 2,4 procentenheter.

En viktig förklaring till det förbättrade resultatet under 2021 var en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin med ökade skatteintäkter till följd. En annan viktig förklaring var att kommunerna erhöll statsbidrag för att hantera Covid-19. För många kommuner innebar också Covid-19 minskade kostnader inom ett antal verksamheter.

Högst resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under år 2021 redovisade Habo med 11,4%. Därefter följde Vetlanda med 7,2% och på tredje plats kom Jönköping med 6,7%. Därefter kom Vaggeryd med 6,5% och Gislaved med 5,5%.

Lägst resultat före extraordinära poster redovisade Nässjö med 2,3%. Näst lägst resultat hade Tranås med 3,0%. Dessa två kommuner följdes av Aneby med 3,5% och Mullsjö med 3,7%.

Resultat före extraordinära poster*

Procent	2019	2020	2021	Snitt 19-21	Förändr 19-21
Habo	3,4	6,2	11,4	7,0	8,0
Vetlanda	1,5	5,7	7,2	4,8	5,7
Jönköping	2,9	3,5	6,7	4,4	3,8
Vaggeryd	1,7	5,2	6,5	4,5	4,8
Gislaved	0,6	6,4	5,5	4,2	4,9
Sävsjö	1,9	3,7	5,2	3,6	3,3
Eksjö	1,7	3,4	5,0	3,4	3,3
Värnamo	0,3	3,5	4,9	2,9	4,6
Gnosjö	-2,7	1,6	3,8	0,9	6,5
Mullsjö	-1,2	4,2	3,7	2,2	4,9
Aneby	-0,3	2,0	3,5	1,7	3,8
Tranås	-2,2	3,0	3,0	1,3	5,2
Nässjö	0,1	2,5	2,3	1,6	2,2
Medel	0,6	3,9	5,3	3,3	4,7

* Resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader.

Den genomsnittliga resultatnivån i länet under de tre senaste åren låg på 3,3% per år, vilket kan betraktas som god ekonomisk hushållning ur ett generellt perspektiv, nämligen att skatteintäkterna över en längre tidsperiod klarar av att finansiera merparten av kommunernas investeringar. Konsekvensen av ett resultat på 3,3% blir att kommunernas skuldsättning hålls under kontroll och framtida finansiellt handlingsutrymme förblir oförändrad eller förbättras. Nivån på 3,3% är dock ett medelvärde för länet. När det gäller den genomsnittliga resultatnivån och även övriga nyckeltal i rapporten är variationen stor i länet. Det skall man vara medveten om, när genomsnittet studeras i rapporten.

Högst genomsnittligt resultat under de tre senaste åren redovisade Habo med goda 7,0% i genomsnitt per år. Även Vetlanda, Vaggeryd, Jönköping, Gislaved, Sävsjö, Eksjö och Värnamo redovisade goda resultatnivåer under perioden. Deras resultat var 2,9% eller starkare i genomsnitt per år.

Lägst genomsnittligt resultat under de tre senaste åren redovisade Gnosjö, Tranås, Nässjö och Aneby. Samtliga låg under 2% i genomsnitt per år.

Alla tretton kommunerna i Jönköpings län förbättrade sitt resultat före extraordinära poster mellan 2019 och 2021. Störst förbättring redovisade Habo, Gnosjö, Vetlanda och Tranås. Lägst förbättring redovisade Nässjö, Eksjö och Sävsjö.

Sjunkande investeringsvolym

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarna till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna i länen har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger under en längre period, 5–10 år, runt 8–12% när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstyngda verksamhet i bolagsform.

Genomsnittsvärdet för länet uppgick till 12% för 2019. Under 2020 och 2021 minskade nyckeltalet till 9%. Detta gav ett genomsnittligt värde för länet på 10% per år under perioden.

En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2019 och 2021 för kommunerna i Jönköpings län överensstämmer väl med andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 10–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym.

Investeringsvolymen har ökat under de senaste åren i svenska kommuner och en förklaring till detta är att de större investeringar som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler nu måste refinansieras. I många kommuner ökar också befolkningen, vilket kräver nya investeringar i skolor med mera.

Investeringsvolymerna varierade kraftigt under perioden mellan de enskilda kommunerna. De kommuner som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2019–2021 var Vaggeryd med 20% per år, Jönköping med 16% per år och Habo med 14% per år. De kommuner som investerade minst var Mullsjö och Eksjö, som investerade för 3% per år. Av dessa kommuner har Eksjö en hel del investeringstyngd verksamhet i bolagsform, vilket förklarar det låga värdet. Mullsjö redovisade också en låg investeringsvolym under perioden, men har tidigare under 2010-talet investerat i bland annat verksamhetsfastigheter.

Investeringsvolym 2019–2021 *

Procent	2019	2020	2021	Snitt 19–21
Vaggeryd	38	15	6	20
Jönköping	15	17	17	16
Habo	10	13	20	14
Värnamo	16	11	12	13
Vetlanda	11	13	11	12
Gnosjö	9	8	12	10
Gislaved	10	6	8	8
Aneby	14	5	4	8
Nässjö	9	7	5	7
Tranås	7	7	7	7
Sävsjö	6	5	6	6
Mullsjö	5	2	3	3
Eksjö	3	2	4	3
Medel	12	9	9	10

* Investeringar i relation till verksamhetens nettokostnader.

Starkt skattefinansieringsgrad av investeringar

När kommunens löpande driftverksamhet har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar i form av anläggningstillgångar. Detta mäts genom nyckeltalet ”skattefinansieringsgraden av investeringarna”. Redovisades ett värde för nyckeltalet på 100% eller mer, innebär det att kommunen kunde skattefinansiera samtliga investeringar som genomfördes under året. Detta stärker kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100% kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka kommunens likviditet.

Ett värde under 100% innebär att kommunen antingen måste använda sin likviditet och/eller via skulder finansiera sina investeringar. Detta försvagar kommunens finansiella handlingsutrymme och innebär att framtida generationers konsumtionsutrymme påverkas. Det är dock viktigt att nyckeltalet studeras över en längre tidsperiod för få en sammanhållen bild av utvecklingen. Enskilda år kan påverkas av stora enskilda investeringar, speciellt i mindre kommuner.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden och därigenom minskar framtida skattebetalares konsumtionsutrymme.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 58%, 157% samt 156% under de tre åren mellan 2019 och 2021. Detta gav en genomsnittlig länsstattefinansieringsgrad på 124% under de tre senaste åren. Detta innebär att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finansiella handlingsutrymme. Nyckeltal som soliditet, kassalikviditet och finansiella nettotillgångar förbättrades under perioden. Mer om detta senare i analysen

Skattefinansieringsgrad av investeringarna *

Procent	2019	2020	2021	Snitt 19-21
Mullsjö	55	524	313	297
Eksjö	184	275	231	230
Gislaved	57	218	162	146
Sävsjö	95	170	165	143
Aneby	24	127	216	122
Vaggeryd	21	78	243	114
Habo	99	101	99	100
Nässjö	38	97	112	82
Vetlanda	48	82	117	82
Värnamo	38	95	99	77
Tranås	11	108	104	74
Jönköping	64	68	88	73
Gnosjö	24	94	83	67
Medel	58	157	156	124

* Resultat före extraordinära poster plus avskrivningar i relation till investeringar.

Skattefinansieringsgraden varierar liksom övriga nyckeltal mellan olika kommuner i länet. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och av vilken investeringsvolym kommunen uppvisar. Det är också så att de olika kommunerna befinner sig i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras.

Under perioden 2019 till 2021 var det Mullsjö, Eksjö, Gislaved, Sävsjö, Aneby, Vaggeryd och Habo som kunde skattefinansiera samtliga investeringar. Det bör poängteras att samtliga dessa kommuner, förutom Habo och Vaggeryd redovisade en klart lägre investeringsvolym än genomsnittet i länet under perioden, vilket gör det lättare att uppnå en högre skattefinansieringsgrad av investeringarna.

Lägst skattefinansieringsgrad av investeringarna under samma period redovisade Värnamo, Tranås, Jönköping och Gnosjö. Av dessa hade Jönköping och Värnamo en högre investeringsvolym än snittet i länet.

Förbättrad soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen. I denna rapport används "soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt" för att få med de pensionsförpliktelser med vidhängande löneskatt som återfinns utanför balansräkningen. Det ger en bättre bild av kommunens totala långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

Jönköpings läns genomsnittliga soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) förbättrades mellan 2019 och 2021 med 7 procentenheter från 17% till 24%. Mellan 2020 och 2021 var förbättringen 4 procentenheter från 20% till 24%.

Högst soliditet 2021 hade Gislaved med 39%. Sedan kom Värnamo med 38% och därefter Tranås samt Vaggeryd med 34%. På femte plats återfanns Sävsjö med 33%.

Lägst soliditet hade Mullsjö med -8%, följt av Nässjö med 7% och Aneby med 9%.

Alla de tretton kommunerna i länet förbättrade sin soliditet (inkl. samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) under den granskade perioden.

Soliditet

Procent	2019	2020	2021	Förändr 19-21
Gislaved	35	36	39	4
Värnamo	36	37	38	2
Tranås	28	31	34	6
Vaggeryd	28	31	34	6
Sävsjö	28	30	33	5
Habo	21	25	30	9
Jönköping	24	25	30	6
Gnosjö	24	26	29	5
Vetlanda	12	18	24	12
Eksjö	0	7	15	15
Aneby	4	7	9	5
Nässjö	0	4	7	7
Mullsjö	-16	-11	-8	8
Medel	17	20	24	7

Förbättrad kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. I detta nyckeltal relateras kommunens tillgångar, som skall omsättas inom ett år, till de skulder som skall omsättas inom ett år. Kassalikviditeten bör aldrig analyseras som ett eget nyckeltal utan ska ställas i relation till soliditetens utveckling. En ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts. Nyckeltalet innefattar inte exploateringstillgångar och förråd som har bokförts som omsättningstillgångar.

Den genomsnittliga kassalikviditeten mellan 2019 och 2021 i länet förbättrades med 41 procentenheter från 64% till 105%. Nivån innebar att de kortfristiga skulderna översteg de likvida medlen och de kortfristiga fordringarna. Denna nivå är dock god ur risksynpunkt eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör ca 30-40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde.

Kassalikviditeten varierade mellan 159% och 59%. Högst kassalikviditet 2021 hade Tranås med 159%, därefter följde Sävsjö med 137%, Mullsjö med 123% och Vaggeryd med 125%. Lägst likviditet redovisade Gnosjö, Jönköping, Nässjö och Vetlanda. Samtliga låg på 70% eller lägre. Flera av dessa kommuner arbetar dock med en kortsiktig checkräkningskredit, vilket påverkar snittet på likviditeten.

Det är viktigt att kassalikviditeten studeras ihop med nyckeltal som soliditet och finansiella nettotillgångar, eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning eller tryckas ned vid amorteringar av skulder. Detta stärker respektive försvagar kommunens kortsiktiga betalningsberedskap men försämrar respektive stärker samtidigt soliditeten och den långsiktiga betalningsberedskapen. I en tabell längre fram i rapporten finns en matris som beskriver sambandet mellan soliditet och likviditet.

Kassalikviditet

Procent	2019	2020	2021	Förändr 19-21
Tranås	126	137	159	33
Sävsjö	113	127	137	24
Mullsjö	49	103	136	87
Vaggeryd	22	34	125	103
Aneby	44	126	123	79
Habo	88	99	119	31
Eksjö	73	96	115	42
Värnamo	77	79	101	24
Gislaved	25	84	91	66
Vetlanda	44	57	70	26
Nässjö	52	63	69	17
Gnosjö	68	68	59	-9
Jönköping	52	54	59	7
Medel	64	87	105	41

Förbättrade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla de finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmätten och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”. I måttet elimineras också vidareutlåning inom kommunkoncernen. Genom att analysera finansiella nettotillgångar tillsammans med soliditet och kassalikviditet får man en bra bild av kommunernas finansiella handlingsutrymme.

Mellan 2019 och 2021 förbättrades länets genomsnittliga finansiella nettotillgångar relaterade till verksamhetens kostnader med 2 procentenheter, från -23% till -21%. Förklaringen till detta var att investeringarna i flertalet kommuner kunde finansieras med egna medel i form av skatteintäkter som återstod när den löpande driften var betalad.

Högst värde avseende finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens kostnader under 2021 uppvisade Tranås med 8% och Sävsjö med 6%. Dessa två kommuner redovisade ett positivt värde, vilket innebar att de finansiella tillgångarna översteg de kort- och långfristiga skulderna. En kommun

Finansiella nettotillgångar

Procent	2019	2020	2021	Förändr 19-21
Tranås	2	3	8	6
Sävsjö	4	8	6	2
Eksjö	2	0	-4	-6
Gislaved	-18	-13	-14	4
Vetlanda	-20	-20	-19	1
Aneby	-29	-27	-23	6
Värnamo	-22	-23	-24	-2
Nässjö	-29	-29	-27	2
Gnosjö	-25	-26	-31	-6
Jönköping	-28	-33	-32	-4
Vaggeryd	-37	-38	-33	4
Habo	-39	-36	-34	5
Mullsjö	-65	-58	-48	17
Medel	-23	-23	-21	2

med goda finansiella nettotillgångar karakteriseras ofta också av en god soliditet, men det finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i långfristiga fordringar och omsättningstillgångar. Kommuner som sålt delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av goda finansiella nettotillgångar.

Lägst värde redovisade Mullsjö med -48%, följt av Habo med -34% och Vaggeryd med -33%. Med dessa kommuner är det oftast tvärtom. Dessa kommuner utmärks av att de har en stor del av sina tillgångar som anläggningstillgångar. Ibland finns det en korrelation mellan låg soliditet och finansiella nettotillgångar, men det finns många kommuner som har god soliditet även om kommunen uppvisar låga finansiella nettotillgångar. Detta gäller för Vaggeryd och Habo.

Nio av tretton kommuner stärkte sina finansiella nettotillgångar mellan 2019 och 2021. Övriga fyra kommuner försvagade de under samma period. Dessa var Eksjö, Gnosjö, Jönköping och Värnamo. En viktig förklaring till försvagningen i de flesta av dessa kommuner var att de hade stora investeringar som inte kunde finansieras fullt ut med skatteintäkter. I Eksjös fall handlade det om förändrade redovisningsprinciper avseende finansiell leasing.

Ökad genomsnittlig skattesats

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i länet, eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att det redovisade betraktelsesättet är tämligen pragmatiskt och därmed kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en ideologisk fråga.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet ökade mellan 2019 och 2021 med ökade 3 öre från 21,99 kr till 22,02 kr på grund av skattehöjning i Nässjö.

Skatten varierade under 2021 mellan 21,49 kr och 22,54 kr i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade med Vaggeryd 21,49 kr följt av Värnamo med 21,52 kr. Högst skatt hade Nässjö med 22,54 kr och näst högst skatt hade Mullsjö med 22,34 kr.

Primärkommunal skattesats

Procent	2019	2020	2021	Förändr 19-21
Vaggeryd	21,49	21,49	21,49	0,00
Värnamo	21,52	21,52	21,52	0,00
Jönköping	21,64	21,64	21,64	0,00
Sävsjö	21,92	21,92	21,92	0,00
Gislaved	21,99	21,99	21,99	0,00
Tranås	22,01	22,01	22,01	0,00
Vetlanda	22,01	22,01	22,01	0,00
Aneby	22,09	22,09	22,09	0,00
Habo	22,17	22,17	22,17	0,00
Gnosjö	22,24	22,24	22,24	0,00
Eksjö	22,26	22,26	22,26	0,00
Mullsjö	22,34	22,34	22,34	0,00
Nässjö	22,19	22,54	22,54	-0,35
Medel	21,99	22,02	22,02	-0,03

Minskad negativ avvikelse mot budget

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna i länet. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet blev alltmer positiv under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens kostnader uppgick avvikelsen till -1,6% under 2019, för att förbättrades den till 0,4% under 2020. Under 2021 noterades en positiv budgetavvikelse på 0,6%. Under 2021 redovisade sju av tretton kommuner en positiv budgetavvikelse, vilket skall jämföras med två kommuner under 2019. Detta betyder att budgetföljsamheten förbättrades bland länets kommuner i takt med ett förbättrat resultat.

Budgetföljsamhet *

Procent	2019	2020	2021
Aneby	-2,6	-2,8	-2,7
Eksjö	-0,5	-1,1	-0,4
Gislaved	-0,5	0,9	-0,4
Gnosjö	-2,3	-1,1	1,6
Habo	0,2	1,8	5,8
Jönköping	0,3	2,8	2,5
Mullsjö	-5,9	0,4	-1,9
Nässjö	-2,0	0,6	-0,1
Sävsjö	-0,7	1,2	-0,6
Tranås	-4,6	0,5	0,3
Vaggeryd	-0,2	0,3	1,2
Vetlanda	-1,4	1,7	1,5
Värnamo	-1,1	-0,4	0,5
Medel	-1,6	0,4	0,6

Ökande borgensåtagande

Borgensåtagande i förhållande till verksamhetens kostnader är ett risknyckeltal. Kommuner med höga borgensåtaganden bör ha god kontroll på de kommunala bolag som kommunen har gått i borgen för. Nyckeltalet finns inte i den finansiella profilen, men redovisas här för att ytterligare komplettera analysen.

Relateras kommunernas borgensåtagande till verksamhetens kostnader, redovisade länet ett genomsnittligt värde under 2019 på 64%. Under 2020 ökade det till 68%, för att under 2021 ligga kvar på 68%.

De kommuner i länet som hade beviljat mest i borgensåtaganden i relation till verksamhetens kostnader under 2021 var Värnamo med 118%, Sävsjö med 102% och Tranås med 84%. Minst hade beviljats av Gislaved med 32% och Gnosjö med 40%.

Borgensåtagande *

Procent	2019	2020	2021	Förändr 19-21
Värnamo	121	121	118	-3
Sävsjö	104	105	102	-2
Tranås	75	81	84	9
Eksjö	79	81	78	-1
Jönköping	63	72	72	9
Aneby	58	64	67	9
Mullsjö	59	66	66	7
Vaggeryd	47	63	62	15
Habo	54	57	61	7
Vetlanda	57	60	59	2
Nässjö	49	50	48	-1
Gnosjö	39	40	40	1
Gislaved	24	26	32	8
Medel	64	68	68	4

* Borgensåtagande relaterat till verksamhetens kostnader. Avser totala beviljade borgensåtagande.

En avslutande kommentar

För andra året i rad är det samlade finansiella resultatet för kommuner och regioner rekordstort. Det beror bland annat på en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin med ökade skatteintäkter till följd. Andra bidragande orsaker till det starka resultatet, var en god finansiell avkastning på placeringar och låga räntor på räntebärande skulder. Vidare har kommunernas resultat under 2020 och 2021 påverkats positivt av riktade statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar bidragit. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter.

Trots de två senaste åren goda resultatnivåer är det av största vikt att kommunerna i Jönköpings län fortsätter med att arbeta med att skapa och bibehålla ett stabilt finansiellt utrymme, eftersom de närmaste åren fortfarande förväntas bli tuffa på grund av att kommunerna står inför utmaningar som fortsatt ökade investeringar, ökad inflation som påverkar bland annat pensionskostnaderna, arbetskraftsbrist och ökade verksamhetsbehov hänförliga till befolkningsförändringar. Detta innebär att kostnaderna för kommunala tjänster kommer att öka snabbare än tidigare. Prognoser framöver visar att skatteunderlagets tillväxt inte räcker för att möta uppräknade kostnadsdrivande faktorer. En viktig del för att minimera skattehöjningar och/eller minimera besparingar är att effektivisera verksamheten genom att göra goda analyser som visar på olika effektiviseringsmöjligheter.

Kommunerna i länet har dock väldigt olika finansiella förutsättningar att möta framtida utmaningar. De kommuner som har starkast finansiella handlingsutrymme har goda förutsättningar att anpassa sig till framtiden utan skattehöjningar och alltför omfattande neddragningar i verksamheten. Värre är det för de kommuner som har lägst finansiellt handlingsutrymme. Här krävs verkligen en aktiv ekonomistyrning om skattehöjningar skall kunna undvikas. Därför bör dessa kommuner redan nu fortsätta att utveckla mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det viktiga är dock att man inte tummar på dessa mål och riktlinjer, utan även följer dem när inte skatteintäkterna utvecklas i takt

med verksamhetens kostnader. Klarar man inte detta, kommer det oundvikligen innebära skattehöjningar.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme finns alltså skillnader mellan enskilda kommuner. Det finns i Jönköping få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. De tretton kommunerna har dock utifrån 2021 års räkenskaper inordnats i en matris nedan som innehåller nio grupper, utan att någon inbördes ranking sker vare sig inom grupperna. Matrisen är subjektiv och bygger på vad författaren anser vara stark och svag finansiellt resultat och ställning. Matrisen skall därför läsas och tolkas utifrån detta. Den bygger dels på kommunens finansiella resultat under de tre senaste åren och kommunens finansiella ställning i form av soliditet.

Matrisen visar också förändringar från föregående år i form av fyra pilar som skall illustrera rörelseriktning mellan boxarna gentemot förgående år. Observera att det är rörelseriktning inom boxarna som redovisas och inte om kommunen har haft en ökad eller minskad resultat- eller soliditetsutveckling. Detta kan ha skett, men inte i tillräckligt stor omfattning för att kommunen skall byta box.

Av matrisen kan utläsas, att det under 2021 var Gislaved, Habo, Jönköping, Sävsjö, Vaggeryd och Värnamo som var kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som var högre än 2% i kombination med en soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser som under 2021 var högre än 30%. Det går inte generellt att uttala sig om god ekonomisk hushållning, men dessa kommuner torde leva upp till de generella kriterier som lagstiftaren diskuterade i förarbeten till kommunallagen i samband med att begreppet god ekonomisk hushållning infördes eller reviderades.

Den grupp som ligger på gränsen till god ekonomisk hushållning under 2021, är de kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg mellan 1% och 2% och en soliditet som var högre än 30% under 2021. Här återfinns i år Tranås. Här gäller det att stabilisera resultatnivån till minst 2–3% av verksamhetens kostnader, då kommer Värnamo ha goda förutsättningar att möta framtidens utmaningar.

En tredje grupp av kommuner var de som hade ett starkare genomsnittligt resultat under de tre senaste åren än 2% med en soliditet som låg mellan 0% och 30% under 2021. Här var det Eksjö och Vetlanda som hamnade under 2021. De bör fortsätta på den inslagna vägen, med ett långsiktigt resultat över 2–3% av verksamhetens kostnader. Detta kommer leda till en förstärkning av kommunernas soliditet.

En fjärde grupp var de kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg mellan 1–2% och hade en soliditet som låg mellan 0% och 30% under 2021. I år återfanns Aneby och Nässjö denna grupp. Här gäller det att öka resultatnivån till minst 2–3% av verksamhetens kostnader för att förbättra sin soliditet.

En femte grupp var de kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg under 1% och hade en soliditet som låg mellan 0% och 30% under 2021. I år återfanns endast Gnosjö denna grupp. Här gäller det också att öka resultatnivån till minst 2–3% av verksamhetens kostnader för att förbättra sin soliditet.

Mullsjö ligger ensam i rutan längst upp till höger. Kommunen redovisade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg över 2%, men en soliditet som var svagare än 0% under 2021. Mullsjö måste stabilisera sin långsiktiga resultatnivå på 2–3% för att stärka soliditeten inför framtiden.

Avslutningsvis kan poängteras att två andra matriser återfinns längre fram i rapporten. Den ena av matrisen inordnar kommunerna i nio olika rutor utifrån hur god soliditet och kassalikviditet kommunen har. Här hamnar Habo, Sävsjö, Tranås, Vaggeryd och Värnamo i rutan med god soliditet och god kassalikviditet. Den andra matrisen inordnar kommunerna utifrån skattefinansieringsgrad av investeringarna och investeringsvolym.

Tabell 1: Finansiellt resultat och ställning för kommunerna i Jönköpings län 2021

I denna tabell har kommunerna i Jönköping placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av det genomsnittliga resultatet under 2019–2021 och finansiell ställning i form av soliditet under 2021. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika underkategorier; ”stark”, ”varken stark eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre upp till vänster hamnar kommunen. Kommunerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	Stark finansiell ställning (En soliditet som är starkare än 30% under 2021 *)	Varken stark eller svag finansiell ställning (En soliditet som ligger mellan 0–30% under 2021 *)	Svag finansiell ställning (En soliditet som är svagare än 0% under 2021 *)
Starkt resultat (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2019–2021)	Gislaved Habo ← Jönköping ← Sävsjö Vaggeryd Värnamo ↑	Eksjö ↑ Vetlanda	Mullsjö ↑
Varken starkt eller svagt resultat (Resultatet låg mellan 1%–1,99 % av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2019–2021)	Tranås ↑	Aneby ↑ Nässjö ↑	
Svagt resultat (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2019–2021)		Gnosjö	

↓ = Kommunen har försvagat sin resultatbox jämfört med föregående år

↑ = Kommunen har förbättrat sin resultatbox jämfört med föregående år

← = Kommunen har förbättrat sin solditetsbox jämfört med föregående år

→ = Kommunen har försvagat sin solditetsbox jämfört med föregående år

Tabell 2: Kassalikviditet och soliditet under 2021

I denna tabell har kommunerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, kassalikviditet och soliditet. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre till vänster hamnar kommunen.

	Hög soliditet (En soliditet som är högre än 30% under 2021 *)	Varken hög eller svag soliditet (En soliditet som ligger mellan 0–30% under 2021 *)	Svag soliditet (En soliditet som är lägre än 0% under 2021 *)
Hög kassalikviditet (Högre än 100%)	Habo Sävsjö Tranås Vaggeryd Värnamo	Aneby Eksjö	Mullsjö
Varken hög eller låg kassalikviditet (Mellan 99% till 60%)	Gislaved	Nässjö Vetlanda	
Låg kassalikviditet (Lägre än 60%)	Jönköping	Gnosjö	

* Soliditeten innefattar samtliga pensionsförpliktelser.

Tabell 3: Skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym under 2019–2021

I denna tabell har kommunerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller låg” samt ”låg”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i.

	Höga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som var högre än 10% i genomsnitt under 2019–2021)	Varken höga eller låga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som låg mellan 10% till 6% i genomsnitt under 2019–2021)	Låga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som är lägre än 6% i genomsnitt under 2019–2021)
Hög skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var högre än 100% under perioden 2019–2021)	Habo Vaggeryd	Aneby Gislaved Sävsjö	Eksjö Mullsjö
Varken hög eller låg skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var mellan 99% till 70% under perioden 2019–2021)	Jönköping Vetlanda Värnamo	Nässjö Tranås	
Låg skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var lägre än 70% under perioden 2019–2021)	Gnosjö		

Tabell 4: Genomsnittliga finansiella nyckeltal hos kommunerna i Jönköpings län 2019–2021

I denna tabell har redovisats hur ett antal genomsnittliga finansiella nyckeltal har utvecklats för kommunerna i Jönköpings län mellan 2019–2021. Förklaringar och definitioner av nyckeltalen återfinns i ett eget avsnitt i rapporten.

Nyckeltalen redovisas i procent om inget annat anges	2019	2020	2021
<i>Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter</i>	95,5	91,3	89,8
<i>Avskrivningar/skatteintäkter</i>	4,4	4,5	4,7
<i>Finansnetto/skatteintäkter</i>	-0,6	-0,3	-0,3
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	99,3	95,5	94,2
Skattefinansieringsgrad av investeringar	58	157	156
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader	12	9	9
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader	0,6	3,9	5,3
Årets resultat/verksamhetens kostnader	0,6	3,9	5,3
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens kostnader	0,8	1,7	3,3
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	17	20	24
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader	-23	-23	-21
Kassalikviditet	64	87	105
Primärkommunal skattesats (kr)	21,99	22,02	22,02
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader	64	68	71
Budgetavvikelse för nämndernas resultat/verksamhetens kostnader	-1,6	0,4	0,6

Tabell 5: Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Jönköpings län under 2021

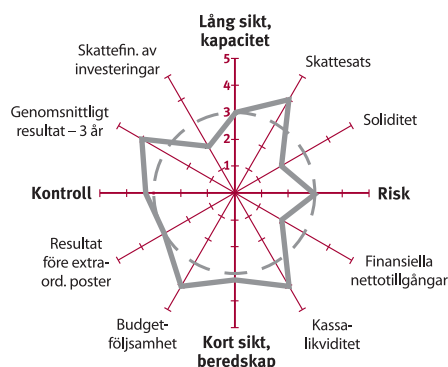
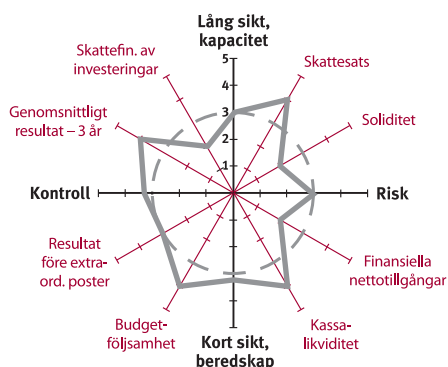
Denna tabell försöker beskriva styrkor och svagheter hos de olika kommunerna utifrån perspektiven skattesats, resultatnivå samt kort och långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Modellen är subjektiv, men bygger på de kriterier kring god ekonomisk hushållning som har redovisats i analysen ovan. Tabellen skall ses som en beskrivning av finansiella förutsättningar i grova drag. Graderingen är gjord utifrån 2021 års räkenskaper.

FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde ¹⁾	Varken starkt eller svagt ¹⁾	Svagt värde ¹⁾
Skattesats 2021 För samtliga fyra nyckeltal i denna tabell gäller att "ju högre upp i tabellen kommunen befinner sig desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet". Exempelvis: Vaggeryd har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp. Detta innebär att rangordningen när det gäller samtliga nyckeltal går från vänster till höger kolumnvis.	21,70 kr eller lägre Vaggeryd Värnamo Jönköping	21,71 till 21,99 kr Sävsjö Gislaved	22,00 kr eller högre Tranås Vetlanda Aneby Habo Nässjö Gnosjö Eksjö Mullsjö
Resultatnivå 2021 (Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader)	2,0% eller starkare Habo Värnamo Vetlanda Gnosjö Jönköping Mullsjö Vaggeryd Aneby Gislaved Tranås Sävsjö Nässjö Eksjö	1,9% till 1,0%	0,9% eller svagare
Långsiktig resultatnivå 2019-2021 (Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under 3 år/verksamhetens bruttokostnader)	2,0% eller starkare Habo Vetlanda Vaggeryd Jönköping Gislaved Sävsjö Eksjö Värnamo Mullsjö	1,9% till 1,0% Aneby Nässjö Tranås	0,9% eller svagare Gnosjö
Kortsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2021 (Kassalikviditet)	75,0% eller högre Tranås Sävsjö Mullsjö Vaggeryd Aneby Habo Eksjö Värnamo Gislaved	74,9% till 50,0% Vetlanda Nässjö Gnosjö Jönköping	49,99% eller lägre
Långsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2021 (Soliditet inklusive pensionsförpliktelser)	30,0% eller högre Gislaved Värnamo Tranås Vaggeryd Sävsjö Habo Jönköping	29,99% till 0,0% Gnosjö Vetlanda Eksjö Aneby Nässjö	-0,1% eller svagare Mullsjö

¹⁾ De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för kommuner över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

Så tolkar du den finansiella profilen!

Den finansiella profil i form av ett så kallat spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

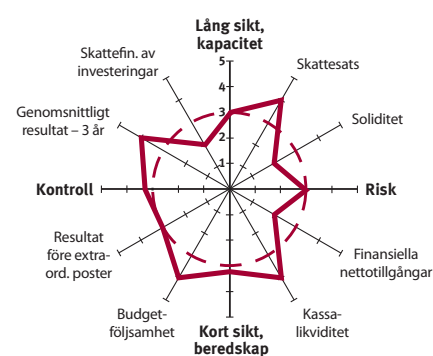
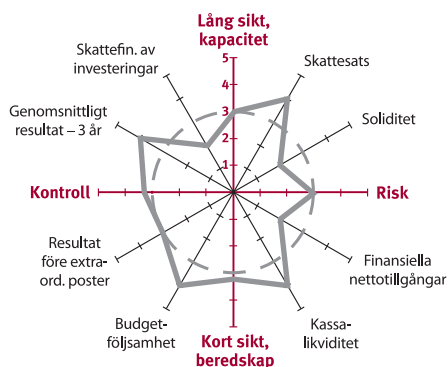

Åtta nyckeltal

Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan 14.

Skalan

Diagrammet har skalan 1–5. Poängskalan är relativ. Det finns tretton kommuner i Jönköpings län och poängen har fördelats enligt följande: Den kommun som har den starkaste observationen får en femma, de tre kommuner som följer får en fyra. De kommuner som ligger i mitten får en tre. Därefter följer tre kommuner som får en två och den svagaste kommunen får följaktligen en etta.

Fyra axlar/perspektiv

Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är Risk summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Poäng och genomsnitt

Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig handlingsberedskap, riskförhållande och kortsiktig handlingsberedskap. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

Långsiktig handlingsberedskap – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Kortsiktig handlingsberedskap – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras. I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

Risikförhållande – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Kontroll över det finansiella utvecklingen – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

Borgensåtagande – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

Budgetföljsamhet – nämndernas budgetavvikelse exklusive kommuncentrala finansiella poster som divideras med verksamhetens bruttokostnader. För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt. Positiv budgetavvikelse medför dock minst en 3:a.

Finansiella nettotillgångar – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

Nettokostnadsandelen – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

Investeringsvolym – Årets investeringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

Resultat före extraordinära poster – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren – beskriver kommunens genomsnittliga resultat under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna – beskriver hur stor andel av årets investeringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.

Finansiella profiler för Tranås kommun

Den här analysen redovisar var Tranås kommun befinner sig och hur kommunen har utvecklats finansiellt mellan 2019 och 2021 i förhållande till övriga kommuner i Jönköpings län. Detta görs i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till kommunerna i länet.

Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen, som presenteras på de följande sidorna, är de finansiella profiler i form av polärddiagram som redovisas nedan på denna sida. De innehåller åtta finansiella nyckeltal och fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De åtta nyckeltalen är skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, det genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren och skattefinansieringsgrad av investeringarna. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. En mer djuplodad förklaring av ”nyckeltal” och ”perspektiv” finns under avsnittet i denna rapport som förklarar den finansiella profilen.

Genom att ta fram finansiella profiler för Tranås kommun för 2019–2021 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen hade i förhållande till övriga kommuner i länet under de tre granskade åren. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i den granskade länet, men värdet kan behöva förbättras för att nå till exempel god ekonomisk hushållning. Generellt gäller dock att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal, är styrkan på nyckeltalet oftast tillfredsställande. Vill du veta mer om den finansiella profilen, finns ett särskilt avsnitt i denna rapport som förklarar profilens konstruktion och uppbyggnad.

Inledningsvis i denna analys analyseras hur de åtta nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över tid både för Tranås och snittet i länet. Därefter följer en kortfat-

tad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2019 och 2021. Till sist ges en avslutande kommentar till Tranås finansiella ställning och utveckling under de tre senaste åren.

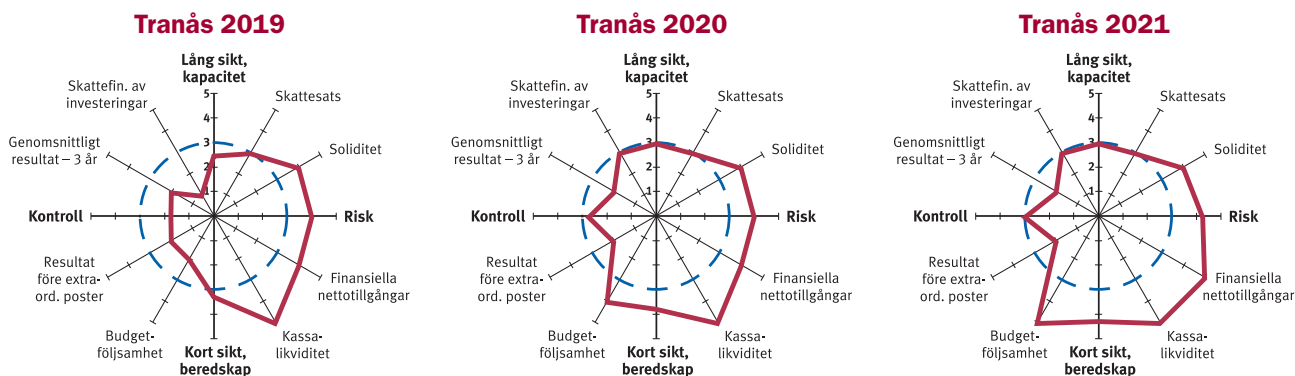
Finansiella nyckeltal under 2019–2021

Resultat före extraordinära poster

Kommuner ska sedan år 1992 bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter i förhållande till verksamhetens kostnader i dagsläget bör ligga mellan 3% och 4% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att likvidfinansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt i form av likviditet och soliditet. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 4% och 6% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.

Tranås redovisade mellan 2019 och 2021 ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader som förbättrades med 5,2 procentenheter från –2,2%

till 3,0%. Motsvarande genomsnittliga förändring för kommunerna i länet var en förbättring, med 4,7 procentenheter från 0,6% till 5,3%. Slutsatsen var att Tranås redovisade en något starkare resultatutveckling under perioden, men ett lägre resultat under 2021 jämfört med snittet i länet.

En viktig förklaring till det förbättrade resultatet under 2019 till 2021 var en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin med ökade skatteintäkter till följd. En annan viktig förklaring var kommunerna erhöll statsbidrag för att hantera Covid-19. För många kommuner innebar också Covid-19 minskade kostnader inom ett antal verksamheter.

Tranås redovisade under 2021 det näst svagaste resultatet i länet. Detta innebar poängmässigt en 2:a i den finansiella profilen, vilket var en samma under 2020 och 2019.

Om de tre senaste årens resultat vägs ihop, redovisade Tranås ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader på 1,3% i genomsnitt per år. Detta var lägre än det 3,3% per år som snittet i länet uppgick till under samma period.

Ett genomsnittligt resultat för perioden på 1,3% för Tranås gav en 2:a i profilen under 2021, vilket var samma som under 2019 och 2020. Tranås genomsnittliga resultatnivå för de tre senaste åren bedöms inte uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning för en kommun.

Investeringar

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarna till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna i länen har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger under en längre period, 5–10 år, runt 8–12% när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstygda verksamhet i bolagsform.

Genomsnittsvärdet för länet uppgick till 12% för 2019. Under 2020 och 2021 minskade nyckeltalet till 9%. Detta gav ett genomsnittligt värde för länet på 10% per år under perioden. En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2019 och 2021 för kommunerna i Jönköpings län överensstämmer väl med andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 10–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym.

Relateras Tranås investeringar till verksamhetens nettokostnader, framgår det att kommunen under de tre åren från 2019 till 2021 hade en total investeringsvolym som var lägre jämfört med snittet i länet. Kommunen investerade 2019,

2020 samt 2021 för 7% av verksamhetens nettokostnader. Det innebar ett genomsnittligt värde på 7% per år.

Investeringsvolymen har ökat under de senaste åren i svenska kommuner och en förklaring till detta är att de större investeringar som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler nu måste refinansieras. I många kommuner ökar också befolkningen, vilket kräver nya investeringar i skolor med mera.

Investeringsvolymerna varierade under perioden kraftigt mellan de enskilda kommunerna. Den kommun som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2019–2021 var Vaggeryd med 20% per år, Jönköping med 16% per år och Habo med 14% per år. De kommuner som investerade minst var Mullsjö och Eksjö, som investerade för 3% per år. Av dessa kommuner har Eksjö en hel del investeringstygad verksamhet i bolagsform, vilket förklarar det låga värdet. Mullsjö redovisade också en låg investeringsvolym under perioden, men har tidigare under 2010-talet investerat i bland annat verksamhetsfastigheter.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När kommunens löpande driftverksamhet har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar. Detta mäts genom nyckeltalet ”skattefinansieringsgraden av investeringarna”. Redovisades ett värde för nyckeltalet på 100% eller mer, innebar det att kommunen kunde skattefinansiera samtliga investeringar som genomfördes under året. Detta stärker då kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100% kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka kommunens likviditet.

Ett värde under 100% innebär att kommunen antingen måste använda sin likviditet och/eller via skulder finansiera sina investeringar. Detta försvagar kommunens finansiella handlingsutrymme och innebär att framtida generationers konsumtionsutrymme påverkas. Det är dock viktigt att nyckeltalet studeras över en längre tidsperiod för få en sammanhållen bild av utvecklingen. Enskilda år kan påverkas av stora enskilda investeringar, speciellt i mindre kommuner.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden och därigenom minskar framtida skattebetalares konsumtionsutrymme.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 58%, 157% samt 156% under de tre åren mellan 2019 och 2021. Detta gav en genomsnittlig länskattefinansieringsgrad på 124% under de tre senaste åren. Detta innebar att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finansiella handlingsutrymme. Nyckeltal som soliditet, kassalikviditet

och finansiella nettotillgångar förbättrades under perioden. Mer om detta senare i analysen

I jämförelse med länets snitt var Tranås skattefinansieringsgrad av investeringarna lägre under perioden. Den uppgick under 2019 till 11%, under 2020 till 108% samt under 2021 till 104%, i genomsnitt blev det 74% per år.

Förklaringen till att Tranås redovisade en högre skattefinansieringsgrad av investeringarna än snittet i länet, berodde enbart på lägre investeringsvolymen än snittet i länet.

Poängen för skattefinansieringsgraden av investeringar i den finansiella profilen förbättrades under perioden från en 1:a till en 3:a.

Soliditet inklusive pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen. Detta ökar kommunens framtida finansiella handlingsutrymme. I denna rapport används ”soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt” för att få med de pensionsförpliktelser inklusive löneskatt som återfinns som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Detta mått ger en mer korrekt bild av kommunens totala långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

Tranås hade 2021 en soliditet som var högre än snittet i länet. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt låg på 34% för Tranås, jämfört med snittet i länet som uppgick till 24%.

Mellan 2019 och 2021 uppvisade Tranås en genomsnittlig utveckling jämfört med snittet bland kommunerna i länet. Kommunen redovisade en förbättrad soliditet med 6 procentenheter från 28% till 34% under perioden. Den genomsnittliga soliditeten i länet förbättrades med 7 procentenheter från 17% till 24% under samma period.

Tranås redovisade under 2021 den tredje starkaste soliditeten i länet under 2021. Detta innebar en 4:a i den finansiella profilen, vilket var samma under 2020 och 2019.

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. Det speglar relationen mellan kommunens omsättningstillgångar exklusive lager och kortfristiga skulder. Det är viktigt att kassalikviditeten analyseras tillsammans med soliditetens utveckling. En ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts. Nyckeltalet innefattar inte exploateringstillgångar och förråd som har bokförts som omsättningstillgångar.

Mellan 2019 och 2021 förbättrades Tranås kassalikviditet med 33 procentenheter från 126% till 159%. Den genomsnittliga kassalikviditeten i länet förbättrades med 41 procentenheter från 64% till 105% under samma period. Detta innebar att kassalikviditeten i Tranås utvecklades under perioden något svagare än snittet i länet, men låg på en högre nivå under 2021.

Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100% för kassalikviditeten. Det innebär att kortfristiga tillgångar är lika stora som

Finansiella nyckeltal

Nyckeltalen redovisas i procent om inget annat anges

	2019		2020		2021	
	Jönköpings län	Tranås kommun	Jönköpings län	Tranås kommun	Jönköpings län	Tranås kommun
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	95,5	101,3	91,3	94,3	89,8	94,0
Avskrivningar/skatteintäkter	4,4	3,7	4,5	3,4	4,7	3,7
Finansnetto/skatteintäkter	-0,6	-2,2	-0,3	-1,4	-0,3	-1,3
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	99,3	102,8	95,5	96,3	94,2	96,4
Skattefinansieringsgrad av investeringar	58	11	157	108	156	104
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader	12	7	9	7	9	7
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens bruttokostnader	0,6	-2,2	3,9	3,0	5,3	3,0
Årets resultat/verksamhetens bruttokostnader	0,6	-2,2	3,9	3,0	5,3	3,0
Genomsnittligt resultat för extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens bruttokostnader	0,8	-0,9	1,7	0,1	3,3	-24,5
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	17	28	20	31	24	34
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens bruttokostnader	-23	2	-23	3	-21	8
Kassalikviditet	64	126	87	137	105	159
Primärkommunal skattesats (kr)	21,99	22,01	22,02	22,01	22,02	22,01
Borgensåtagande/verksamhetens bruttokostnader	64	75	68	81	71	84
Budgetavvikelse för nämndernas resultat / verksamhetens bruttokostnader	-1,6	-4,6	0,4	0,5	0,6	0,3

kortfristiga skulder. I kommunernas kortfristiga skulder ingår dock en semesterlöneskuld som utgör cirka 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde. Tranås nivå på 159% innebär att kommunen klarar av att finansiera oväntade finansiella utgifter på kort sikt utan att behöva låna.

Tranås likviditetsutveckling och -nivå innebar att poängen för kommunen i den finansiella profilen under den granskade perioden låg på en 5:a.

Det är viktigt att kassalikviditet studeras ihop med soliditet, eftersom kassalikviditet kan förbättras via upplåning. Detta stärker kommunens kassalikviditet, men försvarar samtidigt soliditeten. Ingen total förbättring har då skett. För Tranås förbättrades både soliditet och kassalikviditet under perioden.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens bruttokostnader för att det skall bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är intressant, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan det kortsiktiga kassalikviditetsmåttet och det långsiktiga soliditetsmåttet. Till skillnad från många andra balansräkningsinriktade mått elimineras vidareutlåning inom koncernen i nyckeltalet, eftersom såväl fordrings- som skuldsidan inkluderas i måttet.

En kommun med höga finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en hög soliditet, men det finns också kommuner som har höga finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i långfristiga fordringar och omsättningstillgångar. Kommuner som sålt delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av höga finansiella nettotillgångar.

Kommuner med låga finansiella nettotillgångar har oftast också en låg soliditet, men det finns ett antal kommuner som har genomsnittlig soliditet även om kommunen uppvisar svaga finansiella nettotillgångar. Då gäller att de har en stor andel av sina tillgångar i bundna anläggningstillgångar.

Tranås förbättrade under perioden sina finansiella nettotillgångar i relation till verksamhetens bruttokostnader med 6 procentenheter från 2% till 8%. Nivån på måttet innebär att kommunens finansiella tillgångar överstiger kommunens skulder. Det genomsnittliga värdet i länet förbättrades under perioden med 2 procentenheter från -23% till -21%. Ställs detta mot Tranås utveckling, innebar det att kommunen, förbättrade sig från en 4:a till en 5:a under perioden.

Skattesats

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i länet, eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att det redovisade betraktelsesättet är tämligen pragmatiskt och därmed kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en ideologisk fråga.

Tranås skattesats låg under 2021 på 22,01 kr. Snittet bland Jönköpings läns kommuner uppgick till 22,02 kr. Tranås hade 2021 den sjätte lägsta skatten i länet. Detta innebar att kommunen fick en 3:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2019 och 2020.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet ökade mellan 2019 och 2021 med ökade 3 öre från 21,99 kr till 22,02 kr på grund av skattehöjning i Nässjö.

Skatten varierade under 2021 mellan 21,49 kr och 22,54 kr i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade med Vaggeryd 21,49 kr följt av Värnamo med 21,52 kr. Högst skatt hade Nässjö med 22,54 kr och näst högst skatt hade Mullsjö med 22,34 kr.

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot ”nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna i länet. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet blev alltmer positiv under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens bruttokostnader uppgick avvikelsen till -1,6% under 2019, för att förbättrades den till 0,4% under 2020. Under 2021 noterades en positiv budgetavvikelse på 0,6%. Under 2021 redovisade sju av tretton kommuner en positiv budgetavvikelse, vilket skall jämföras med två kommuner under 2019. Detta betyder att budgetföljsamheten förbättrades bland länets kommuner i takt med ett förbättrat resultat.

För Tranås uppgick ovanstående mått under 2021 till 0,3%, vilket var en lägre än under 2020, då avvikelsen var 0,5%. För 2019 uppvisade kommunen en budgetavvikelse på -4,6%.

Poängen för budgetföljsamhet i den finansiella profilen har för Tranås under perioden förbättrats från en 2:a och en 5:a.

Den finansiella profilens utveckling 2019–2021

Den finansiella profilen innehåller, förutom åtta nyckeltal, också fyra perspektiv som var för sig är viktiga när en kommuns finansiella ställning och utveckling analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Perspektivens poäng utgörs av de fyra nyckeltalen som är placerade närmast perspektivet i den finansiella profilen. Det innebär att varje nyckeltal i profilen ingår i två olika perspektiv.

Tranås finansiella profil visar att kommunen 2021 låg på eller över genomsnittet för samtliga fyra perspektiv. De fyra perspektiven är kontroll över det finansiella resultatet, lång- och kortsiktig handlingsberedskap samt riskförhållande. Kommunens poäng förbättrades under perioden för de samtliga perspektiven.

När det gäller de enskilda nyckeltalen förbättrades poängen för de tre nyckeltalen; finansiella nettotillgångar, budgetföljsamhet och genomsnittligt resultat under de tre senaste åren.

Oförändrad poäng mellan 2019 och 2021 uppvisade de femövriga nyckeltalen; skattesats, kassalikviditet, soliditet, resultat före extraordinära poster och skattefinansieringsgrad av investeringarna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Tranås finansiella utveckling under den studerade treårsperioden resulterade i en förbättrad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Tranås vid utgången av 2021 ett starkare utgångsläge än under 2019.

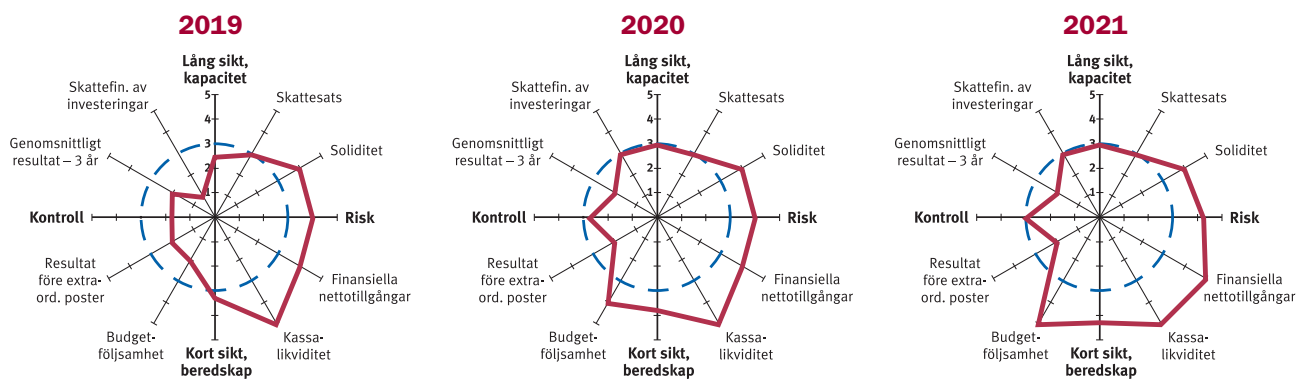
Avslutande kommentar

För andra året i rad är det samlade finansiella resultatet för kommuner och regioner rekordstort. Det beror bland annat på en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin med ökade skatteintäkter till följd. Andra bidragande orsaker till att resultatet var högt, var en god finansiell avkastning på placeringar och låga räntor på räntebärande skulder. Vidare har kommunernas resultat påverkats positivt av riktade statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar påverkat resultatet positivt under året. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter. De många posterna av jämförelsestörande engångskaraktär har inneburit att de har blivit ännu viktigare att analysera sektorn och inte minst enskilda kommuners ekonomi.

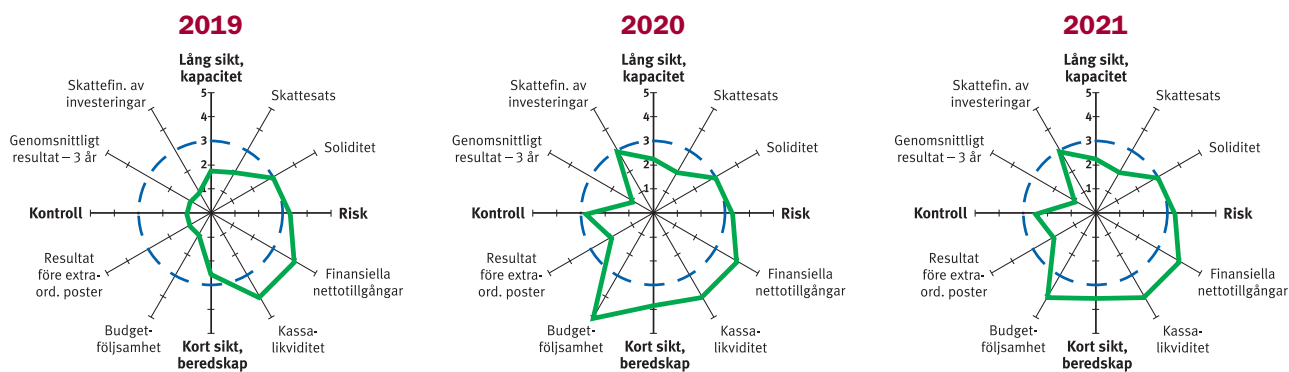
Tranås har ett fortsatt ansträngt finansiellt läge, men har ett tillfredställande underliggande löpande resultat. Resultatnivån exklusive jämförelsestörande engångsposter bör de närmaste åren uppgå till minst 2–3% i förhållande till verksamhetens kostnader för att möta förväntade framtida utmaningar. Trots de två senaste åren goda resultatnivåer är det nämligen av största vikt att Tranås fortsätter med att arbeta med att skapa och bibehålla ett stabilt finansiellt utrymme, eftersom de närmaste åren fortfarande förväntas bli tuffa på grund av att kommunerna står inför utmaningar som fortsatt ökade investeringar, arbetskraftsbrist och ökade verksamhetsbehov hänförliga till befolkningsförändringar. Detta innebär att kostnaderna för kommunala tjänster kommer att öka snabbare än tidigare. Prognoser framöver visar att skatteunderlagets tillväxt inte räcker för att möta uppräknade kostnadsdrivande faktorer. En viktig del för att minimera skattehöjningar och/eller minimera besparingar är att effektivisera verksamheten genom att göra goda analyser som visar på olika effektiviseringsmöjligheter.

Finansiella profiler för Tranås kommun...

...i förhållande till Jönköpings län

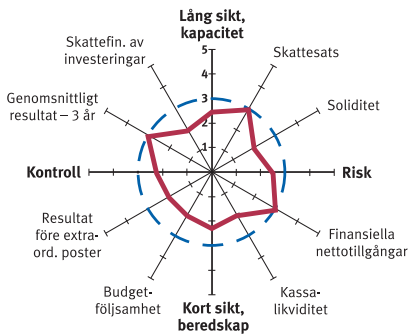

...i förhållande till riket

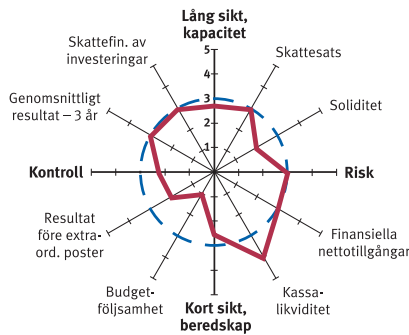

Finansiella profiler 2019–2021

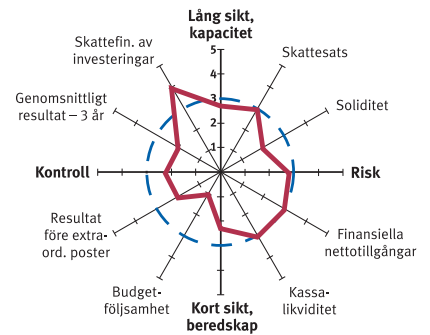
Aneby 2019

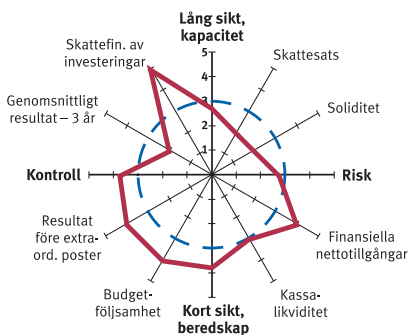
Aneby 2020

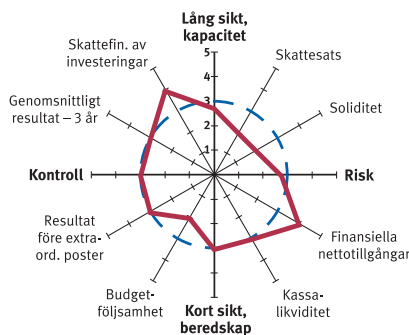
Aneby 2021

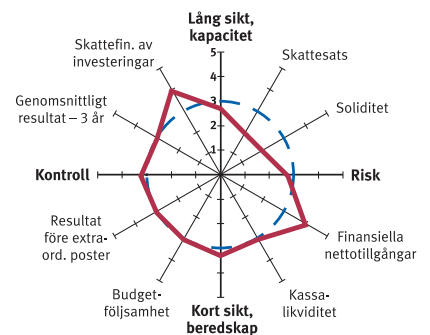
Eksjö 2019

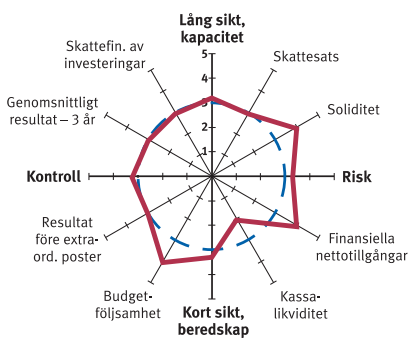
Eksjö 2020

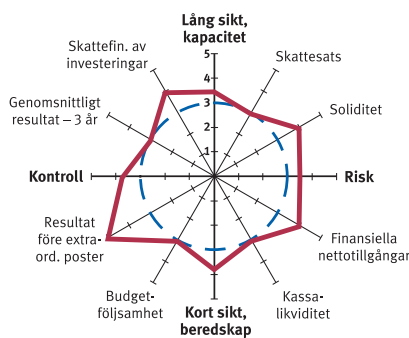
Eksjö 2021

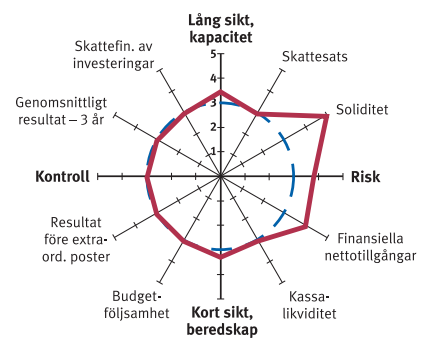
Gislaved 2019

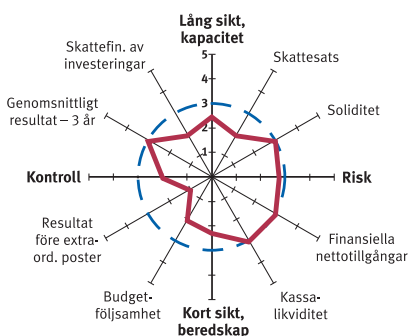
Gislaved 2020

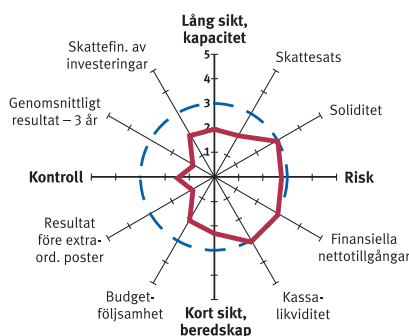
Gislaved 2021

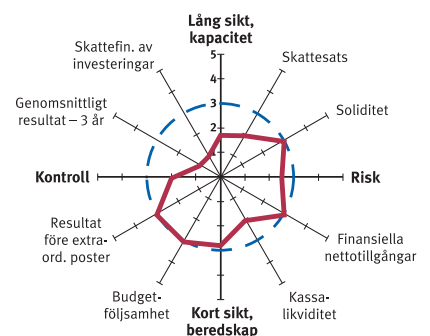
Gnosjö 2019

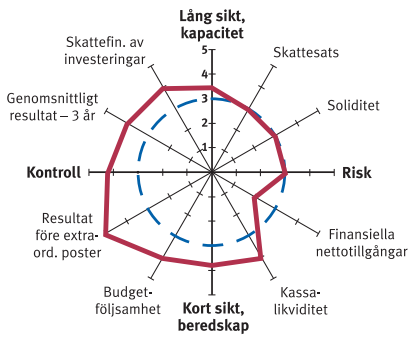
Gnosjö 2020

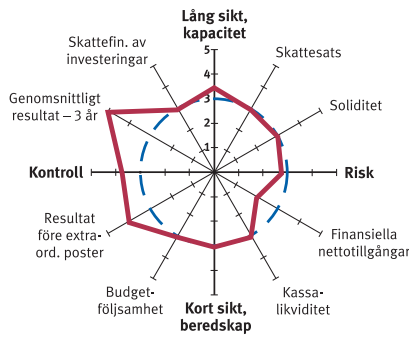
Gnosjö 2021

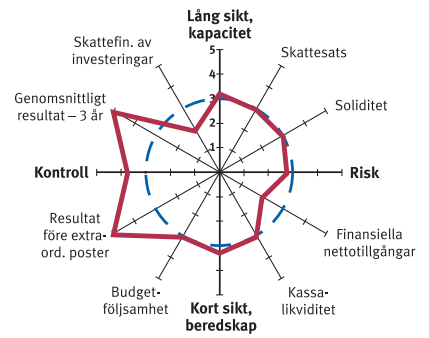
Habo 2019

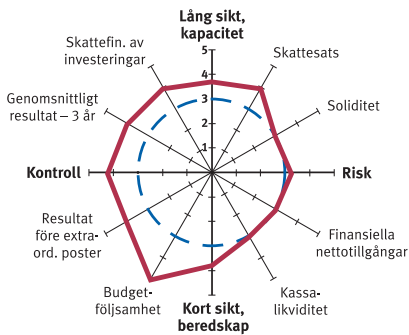
Habo 2020

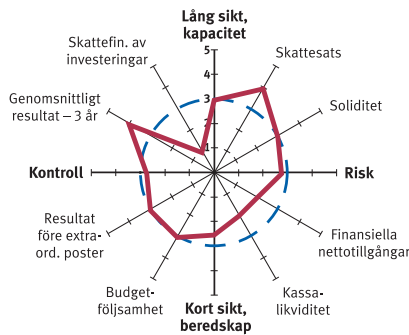
Habo 2021

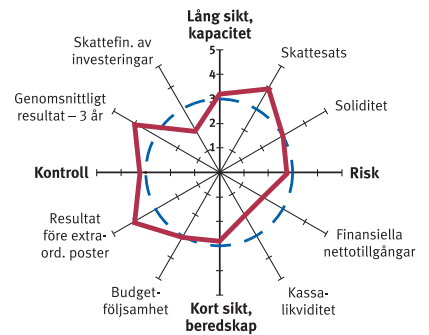
Jönköping 2019

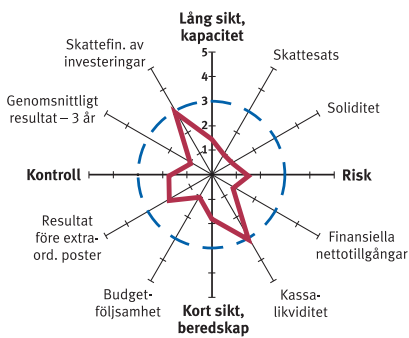
Jönköping 2020

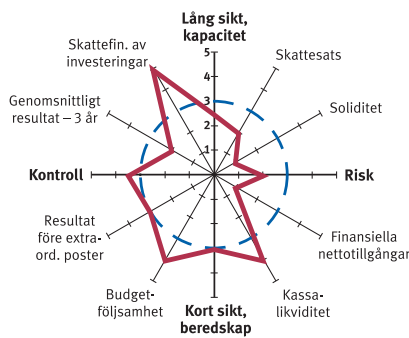
Jönköping 2021

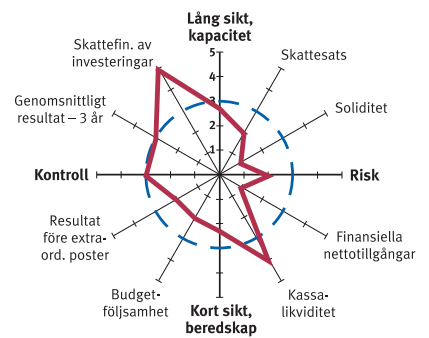
Mullsjö 2019

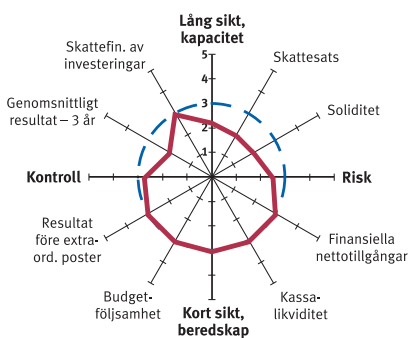
Mullsjö 2020

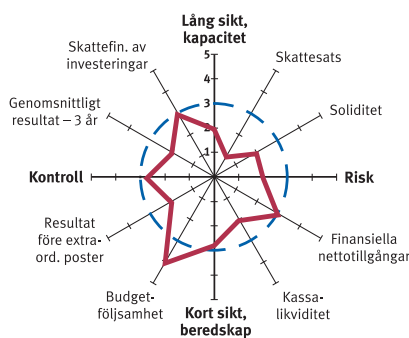
Mullsjö 2021

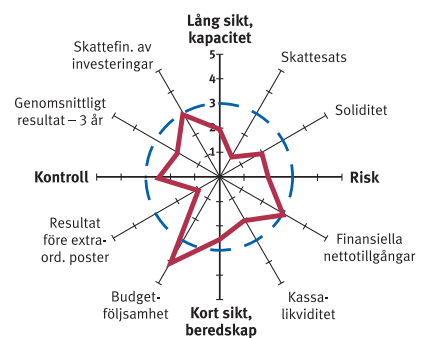
Nässjö 2019

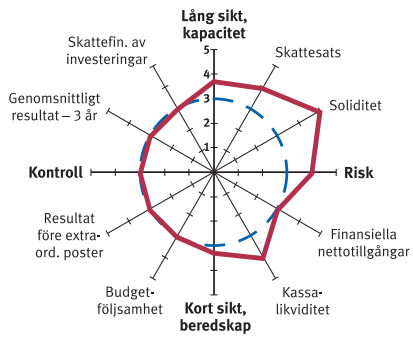
Nässjö 2020

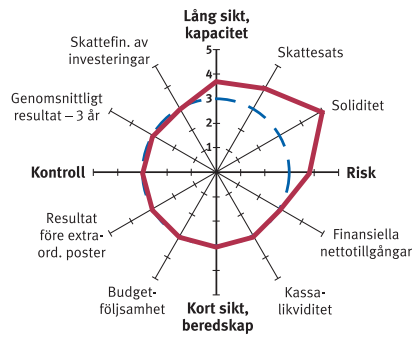
Nässjö 2021

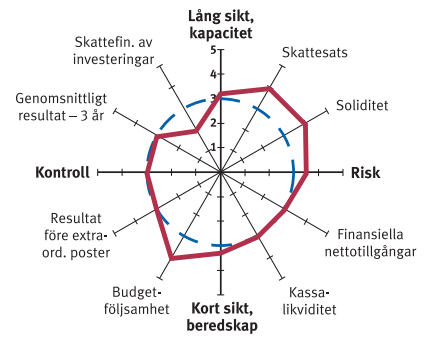
Värnamo 2019

Värnamo 2020

Värnamo 2021

Finansiella nyckeltal 2021

Kommunerna sorterade i bokstavsordning.

Skattesats (kr)	
Aneby	22,09
Eksjö	22,26
Gislaved	21,99
Gnosjö	22,24
Habo	22,17
Jönköping	21,64
Mullsjö	22,34
Nässjö	22,54
Sävsjö	21,92
Tranås	22,01
Vaggeryd	21,49
Vetlanda	22,01
Värnamo	21,52
Medel	22,02

Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader i relation till verksamhetens bruttokostnader (%)	
Aneby	-2,7
Eksjö	-0,4
Gislaved	-0,4
Gnosjö	1,6
Habo	5,8
Jönköping	2,5
Mullsjö	-1,9
Nässjö	-0,1
Sävsjö	-0,6
Tranås	0,3
Vaggeryd	1,2
Vetlanda	1,5
Värnamo	0,5
Medel	0,6

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser (%)	
Aneby	9
Eksjö	15
Gislaved	39
Gnosjö	29
Habo	30
Jönköping	30
Mullsjö	-8
Nässjö	7
Sävsjö	33
Tranås	34
Vaggeryd	34
Vetlanda	24
Värnamo	38
Medel	24

Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader (%)	
Aneby	3,5
Eksjö	5,0
Gislaved	5,5
Gnosjö	3,8
Habo	11,4
Jönköping	6,7
Mullsjö	3,7
Nässjö	2,3
Sävsjö	5,2
Tranås	3,0
Vaggeryd	6,5
Vetlanda	7,2
Värnamo	4,9
Medel	5,3

Finansiella nettotillgångar (%)	
Aneby	-23
Eksjö	-4
Gislaved	-14
Gnosjö	-31
Habo	-34
Jönköping	-32
Mullsjö	-48
Nässjö	-27
Sävsjö	6
Tranås	8
Vaggeryd	-33
Vetlanda	-19
Värnamo	-24
Medel	-21

Resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/ verksamhetens kostnader tre senaste åren (%)	
Aneby	1,6
Eksjö	3,4
Gislaved	4,2
Gnosjö	0,9
Habo	7,0
Jönköping	4,4
Mullsjö	2,2
Nässjö	1,6
Sävsjö	3,6
Tranås	1,3
Vaggeryd	4,5
Vetlanda	4,8
Värnamo	2,9
Medel	3,3

Samtliga nyckeltal förklaras på sidan 14.

Kassalikviditet (%)	
Aneby	123
Eksjö	115
Gislaved	91
Gnosjö	59
Habo	119
Jönköping	59
Mullsjö	136
Nässjö	69
Sävsjö	137
Tranås	159
Vaggeryd	125
Vetlanda	70
Värnamo	101
Medel	105

Skattefinansieringsgrad av investeringarna (%)	
Aneby	216
Eksjö	231
Gislaved	162
Gnosjö	83
Habo	99
Jönköping	88
Mullsjö	313
Nässjö	112
Sävsjö	165
Tranås	104
Vaggeryd	243
Vetlanda	117
Värnamo	99
Medel	156

Borgensåtagande/verksamhetens bruttokostnader (%)	
Aneby	67
Eksjö	78
Gislaved	32
Gnosjö	40
Habo	61
Jönköping	72
Mullsjö	66
Nässjö	48
Sävsjö	102
Tranås	84
Vaggeryd	62
Vetlanda	59
Värnamo	118
Medel	68

Investeringar/verksamhetens nettokostnader (%)	
Aneby	4
Eksjö	4
Gislaved	8
Gnosjö	12
Habo	20
Jönköping	17
Mullsjö	3
Nässjö	5
Sävsjö	6
Tranås	7
Vaggeryd	6
Vetlanda	11
Värnamo	12
Medel	9

Samtliga nyckeltal förklaras på sidan 14.

Koncernanalys av Tranås kommunkoncern

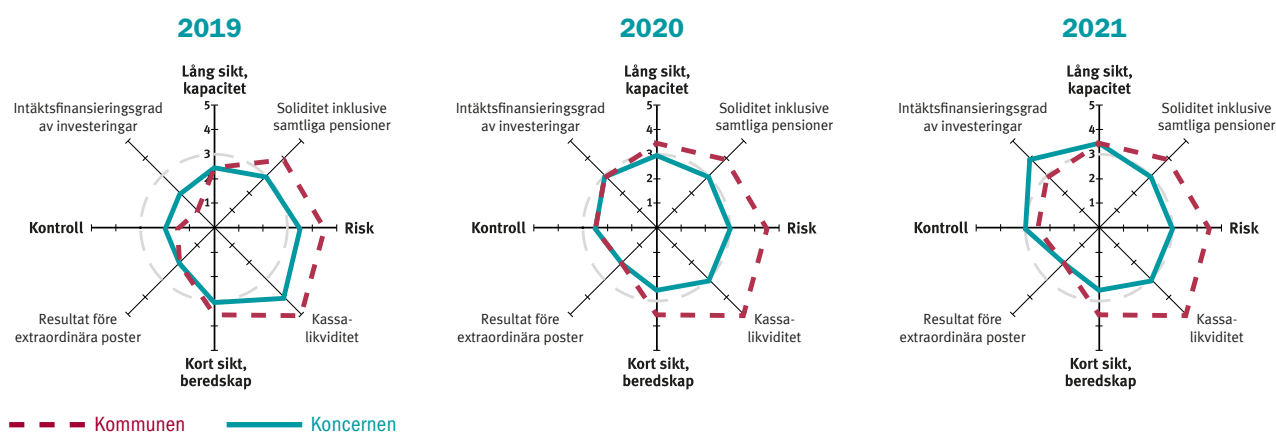
Denna analys syftar till att kortfattat beskriva de finansiella förutsättningarna som finns för Tranås kommunkoncern i förhållande till övriga kommunkoncerner i Jönköpings län. Detta görs genom att fyra viktiga nyckeltal jämförs för kommun och koncern för Tranås mot övriga kommuner. Dessa redovisas i tabellform och poängsätts i den finansiella profilen enligt den modell som tidigare har använts i rapporten.

Finansiella nyckeltal för kommun och koncern

Nyckeltal (procent)	Nivå på måttet i Tranås 2020	Snittet i länet 2020	Nivå på måttet i Tranås 2021	Snittet i länet 2021	Differens mot länets snitt
Långsiktig kapacitet/Risk					
Soliditet* för kommun	31	20	34	24	10
Soliditet* för koncern	19	19	20	21	-1
Kortsiktig beredskap/Risk					
Kassalikviditet för kommun	137	87	159	105	54
Kassalikviditet för koncern	97	94	127	109	18
Kortsiktig beredskap/Kontroll					
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för kommun	3	3,9	3	5,3	-2,3
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för koncern	2,5	4,3	3,5	5,9	-2,4
Långsiktig kapacitet/Kontroll					
Skattefinansieringsgrad av investeringar i kommun	108	157	104	156	-52
Intäktfinansieringsgrad av investeringar i koncern	81	93	109	100	9

* Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser

För definitioner se nästa sida.

Tranås koncernens finansiella förutsättningar utifrån den finansiella profilen

1. Soliditet

Tranås koncern har en marginellt lägre soliditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2020 ett värde på 19%, vilket förbättrades till 20% under 2021. Detta var 1 procentenhet lägre än snittet i länet som uppgick till 21%. Detta gav 2021 en 3:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 4:a.

2. Kassalikviditet

Tranås koncern har en högre kassalikviditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2020 ett värde på 97%, vilket förbättrades till 127% under 2021. Detta var 18 procentenheter högre än snittet i länet som uppgick till 109%. Detta gav en 3:a för koncernen i den finansiella profilen. För kommunen låg Tranås på en 5:a.

3. Resultat före extraordinära poster

Tranås koncern redovisade under 2021 ett lägre resultat i förhållande till snittet i länet. Koncernen redovisade 2020 ett värde på 2,5%, vilket förbättrades till 3,5% under 2021. Detta var 2,4 procentenheter lägre snittet i länet som uppgick till 5,9%. Detta gav en 2:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 2:a.

4. Egenfinansieringsgraden av investeringar

Tranås koncern redovisade under 2021 en något högre intäktsfinansieringsgrad av investeringarna jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2020 ett värde på 81%, vilket förbättrades till 109% under 2021. Detta var 9 procentenheter högre än snittet i länet som uppgick till 100%. Detta gav en 4:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 3:a.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att Tranås kommunkoncerns finansiella utveckling mellan 2020 och 2021, resulterade i en ganska oförändrad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Tranås vid utgången av 2021 samma utgångsläge som under 2020.

Finansiellt resultat och ställning för koncernerna i länet Jönköping 2021

I nedanstående tabell har koncernerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av resultatet under 2021 och finansiell ställning i form av soliditet under 2021. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika underdelar; ”starkt”, ”varken stark eller svagt” samt ”svagt”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en koncern kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, ju längre upp till vänster hamnar koncernen. Koncernerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	Starkt finansiell ställning (En soliditet som är starkare än 25% under 2021 *)	Varken stark eller svagt finansiell ställning (En soliditet som ligger mellan 0–25% under 2021 *)	Svagt finansiell ställning (En soliditet som är svagare än 0% under 2021 *)
Starkt resultat (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under 2021)	Gislaved Gnosjö Vaggeryd Värnamo	Aneby Eksjö Habo Jönköping Nässjö Sävsjö Tranås Vetlanda	Mullsjö
Varken starkt eller svagt resultat (Resultatet låg mellan 1%–1,99 % av verksamhetens bruttokostnader under 2021)		Eksjö	
Svagt resultat (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under 2021)			

Definition av nyckeltal som används i koncernanalysen på föregående sida

Soliditet

Eget kapital i förhållande till totala tillgångar. I måttet inkluderas samtliga pensionsförpliktelser inom linjen.

Kassalikviditet

Måttet räknas fram genom att kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar samt kassa och bank divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

Resultat före extraordinära poster

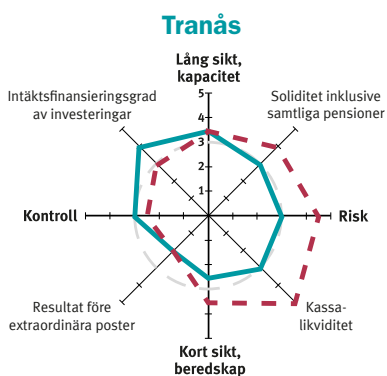
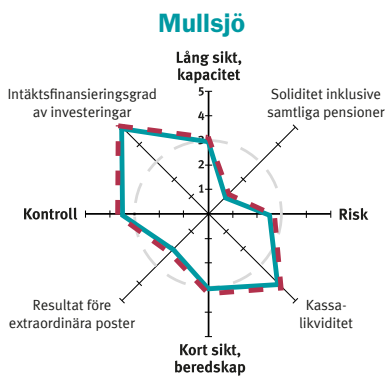
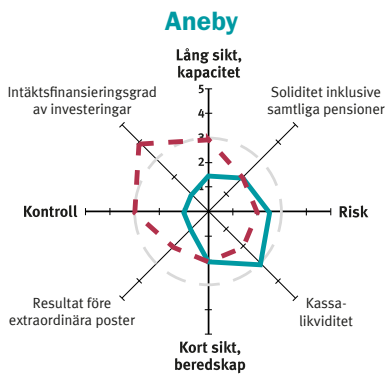
Summan av koncernens samtliga intäkter och kostnader

under året exklusive extraordinära poster. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

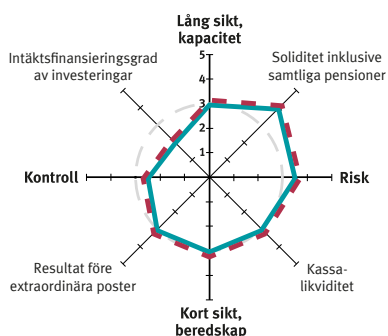
Egenfinansieringsgraden av investeringar

Beskriver hur stor andel av årets investeringar som koncernen kan finansiera med egna medel i form av återstående intäkter. Egna medel räknas fram genom att årets resultat justeras för likvidpåverkande poster. Används för koncernen.

Jönköpings län koncernprofiler och nyckeltal 2021

Värnamo

Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader 2021

Habo	11,1
Vetlanda	8,2
Vaggeryd	7,6
Jönköping	6,6
Eksjö	6,2
Sävsjö	6,2
Gislaved	6,0
Värnamo	5,8
Nässjö	4,6
Gnosjö	4,5
Tranås	3,5
Mullsjö	3,4
Aneby	3,3
Medel	5,9

Intäktfinansieringsgrad av investeringarna 2021

Mullsjö	201
Sävsjö	136
Nässjö	111
Tranås	109
Vetlanda	105
Vaggeryd	104
Eksjö	102
Gislaved	88
Habo	81
Värnamo	79
Gnosjö	77
Jönköping	59
Aneby	45
Medel	100

Soliditet 2021

Gislaved	40
Vaggeryd	28
Värnamo	28
Gnosjö	26
Habo	23
Sävsjö	22
Vetlanda	22
Jönköping	21
Tranås	20
Nässjö	18
Eksjö	17
Aneby	8
Mullsjö	-4
Medel	21

Kassalikviditet 2021

Sävsjö	141
Mullsjö	135
Vaggeryd	134
Habo	131
Aneby	127
Tranås	127
Eksjö	115
Värnamo	111
Gislaved	109
Nässjö	103
Gnosjö	76
Jönköping	57
Vetlanda	55
Medel	109

Kommunforskning i Västsverige

är en organisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting. Organisationen och verksamheten är uppbyggd kring ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö. KFi:s verksamhet idag kan delas in i områdena redovisning, organisering och styrning.

**KommunForskning
i Västsverige**